

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти

Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки
та інформаційних систем

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

_____ М.Є.Рогоза
(підпис)

1 вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Економіка територій і територіальних громад
(поглиблений рівень)»

освітня програма/спеціалізація «Бізнес-економіка»

спеціальність 051 Економіка

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ступінь вищої освіти «Бакалавр»

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка територій і територіальних громад (поглиблений рівень)» схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

Протокол від 1 вересня 2023 року № 1

Полтава 2023

Укладач: Перебийніс В. І., професор кафедри економічної кібернетики,
бізнес-економіки та інформаційних систем, доктор економічних
наук, професор

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Бізнес-економіка» спеціальності 051 Економіка
ступеня «Бакалавр»

_____ В. І. Перебийніс

1 вересня 2023 року

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Економіка територій і територіальних громад (поглиблений рівень)»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	Пререквізити: «Економіка територій і територіальних громад» Постреквізити: «Стратегічне планування розвитком територій і громад»	
Мова викладання	Українська	
Статус дисципліни - вибіркова		
Курс/семестр вивчення	2 курс, 3 семестр	
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	5 кредитів, 2 модулі	
Денна форма навчання:		
Кількість годин: 150 год - загальна кількість: 1 семестр - 150.		
- лекції: 20 год.		
- практичні заняття: 40 год.		
- самостійна робота: 90 год.		
- вид підсумкового контролю: ПМК		
Заочна форма навчання		
Кількість годин: 150 год. – загальна кількість: 1 семестр – 150.		
- лекції: 4 год.		
- практичні заняття: 2 год.		
- самостійна робота: 144 год.		
- вид підсумкового контролю: ПМК		

Розділ 2. Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни - набуття майбутніми фахівцями теоретичних знань і практичних навичок, що дають змогу брати участь у забезпеченні соціально-економічного розвитку територій і територіальних громад (інституційні, маркетингові, фінансові аспекти регіонального управління).

Таблиця 2 – Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ПР 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).</p> <p>ПР 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.</p> <p>ПР 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>	<p>ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.</p> <p>СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.</p> <p>СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.</p> <p>СК 14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Адміністративно-територіальний устрій України: ретроспектива та сучасність (трансформація адміністративно-територіального устрою України в ретроспективі, нова парадигма регіонального розвитку країн Європейського Союзу, напрями реформування адміністративно-територіального устрою України).

Тема 2. Державна політика регіонального розвитку (системність як принцип регіонального розвитку, комплементарність як принцип регіонального розвитку, інституційна забезпеченість як принцип регіонального розвитку).

Тема 3. Розвиток територіальних громад згідно Цілей сталого розвитку (концептуальні засади сталого розвитку, екологічна збалансованість розвитку територіальних громад, індикатори розвитку територіальних громад згідно Цілей сталого розвитку).

Тема 4. Інституційне забезпечення розвитку громад і територій (основоположні засади інституційного забезпечення розвитку громад і територій, нормативно-правове забезпечення місцевого самоврядування, децентралізація та розвиток територіальних громад, інституційне забезпечення розвитку сільських громад і сільських територій).

Тема 5. Планування розвитку територій і територіальних громад (планування розвитку регіональних соціально-економічних процесів, програми соціально-економічного розвитку регіону, зарубіжний досвід регіонального соціально-економічного розвитку).

Тема 6. Територіальний маркетинг (маркетинг іміджу громади, маркетинг привабливості території, маркетинг інфраструктури, маркетинг населення).

Тема 7. Стратегування громад і територій (теоретичні основи стратегування, методичні засади стратегування громад і територій, анкетне опитування мешканців громади, соціальний паспорт територіальної громади).

Тема 8. Бюджетне регулювання соціально-економічного розвитку територій і територіальних громад (принципи формування місцевих бюджетів, доходи місцевого бюджету, видатки місцевого бюджету, міжбюджетні трансферти, прогнозування доходів та видатків місцевих бюджетів, оцінка бюджетної самодостатності територіальних громад).

Розділ 4. Тематичний план навчальної дисципліни

Таблиця 4 – Тематичний план навчальної дисципліни «Економіка територій і територіальних громад (поглиблений рівень)»

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Теоретичні основи управління територіями та територіальними громадами					
Тема 1. Адміністративно-територіальний устрій України: ретроспектива та сучасність. 1. Трансформація адміністративно-територіального устрою України в ретроспективі. 2. Нова парадигма регіонального розвитку країн Європейського Союзу. 3. Напрями реформування адміністративно-територіального устрою України.	2	Тема 1. Адміністративно-територіальний устрій України: ретроспектива та сучасність. Навчальні завдання: Оцінка реформування адміністративно-територіального устрою за допомогою SWOT-аналізу.	4	1. Напрями реформування адміністративно-територіального устрою України. 2. Тести до теми.	2

<p>Тема 2. Державна політика регіонального розвитку.</p> <p>1. Системність як принцип регіонального розвитку.</p> <p>2. Комплементарність як принцип регіонального розвитку.</p> <p>3. Інституційна забезпеченість як принцип регіонального розвитку.</p>	2	<p>Тема 2. Державна політика регіонального розвитку.</p> <p>Навчальні завдання: кейс «Інвестиційна привабливість Полтавської області»</p>	4	<p>1. Навчальні завдання: кейс «Інвестиційна привабливість Кременчука».</p> <p>2. Тести до теми.</p>	8
<p>Тема 3. Розвиток територіальних громад згідно Цілей сталого розвитку.</p> <p>1. Концептуальні засади сталого розвитку.</p> <p>2. Екологічна збалансованість розвитку територіальних громад.</p> <p>3. Індикатори (показники) розвитку територіальних громад згідно Цілей сталого розвитку.</p>	2	<p>Тема 3. Розвиток територіальних громад згідно Цілей сталого розвитку.</p> <p>Навчальні завдання: обґрунтуйте які індикатори (показники) розвитку територій і громад відповідають Цілям сталого розвитку.</p>	4	<p>1. Індикатори (показники) розвитку територіальних громад згідно Цілей сталого розвитку.</p> <p>2. Тести до теми.</p>	10

<p>Тема 4. Інституційне забезпечення розвитку громад і територій.</p> <p>1. Основоположні засади інституційного забезпечення розвитку громад і територій.</p> <p>2. Нормативно-правове забезпечення місцевого самоврядування.</p> <p>3. Децентралізація та розвиток територіальних громад.</p> <p>4. Інституційне забезпечення розвитку сільських громад і сільських територій.</p>	4.	2	<p>Тема 4. Інституційне забезпечення розвитку громад і територій.</p> <p>Навчальні завдання:</p> <p>Формування спроможної територіальної громади та оцінка рівня її спроможності.</p>	4	<p>1. Інституційне забезпечення розвитку сільських громад і сільських територій.</p> <p>2. Тести до теми.</p>	12
---	----	---	---	---	---	----

Модуль 2. Функціональні аспекти регіонального управління

<p>Тема 5. Планування розвитку територій і територіальних громад.</p> <p>1. Планування розвитку регіональних соціально-економічних процесів.</p> <p>2. Програми соціально-економічного розвитку регіону.</p> <p>3. Зарубіжний досвід регіонального соціально-економічного розвитку.</p>	2	<p>Тема 5. Планування розвитку територій і територіальних громад.</p> <p>Навчальні завдання: обґрунтуйте пропозиції зі створення у територіальних громадах центрів послуг для бізнесу та бізнес-інкубаторів.</p>	6	<p>1. Навчальні завдання: обґрунтуйте пропозиції зі створення у територіальних громадах індустріальних парків та кластерів.</p> <p>2. Тести до теми.</p>	12
<p>Тема 6. Територіальний маркетинг.</p> <p>1. Маркетинг іміджу громади.</p> <p>2. Маркетинг привабливості території.</p> <p>3. Маркетинг інфраструктури.</p> <p>4. Маркетинг населення.</p>	2	<p>Тема 6. Територіальний маркетинг.</p> <p>Навчальні завдання: обґрунтуйте пропозиції щодо створення та просування бренду міста (селища, села), територіальної громади.</p>	6	<p>1. Навчальні завдання: обґрунтуйте пропозиції щодо розробки маркетингової стратегії міста (селища, села), територіальної громади.</p> <p>2. Тести до теми.</p>	12

<p>Тема 7. Стратегування громад і територій.</p> <p>1. Теоретичні основи стратегування.</p> <p>2. Методичні засади стратегування громад і територій.</p> <p>3. Анкетне опитування мешканців громади.</p> <p>4. Соціальний паспорт територіальної громади.</p>	4	<p>Тема 7. Стратегування громад і територій.</p> <p>Навчальні завдання: розробити анкету для опитування мешканців територіальної громади.</p>	6	<p>1. Навчальні завдання: здійснити практичну апробацію розробленої анкети для опитування мешканців територіальної громади.</p> <p>2. Тести до теми.</p>	12
---	---	---	---	--	----

<p>Тема 8. Бюджетне регулювання соціально-економічного розвитку територій і територіальних громад.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи формування місцевих бюджетів. 2. Доходи місцевого бюджету. 3. Видатки місцевого бюджету. 4. Міжбюджетні трансферти. 5. Прогнозування доходів та видатків місцевих бюджетів. 6. Оцінка бюджетної самодостатності територіальних громад. 	4	<p>Тема 8. Бюджетне регулювання соціально-економічного розвитку територій і територіальних громад.</p> <p>Навчальні завдання: вивчіть і проаналізуйте кращі практики фінансування місцевого економічного розвитку.</p>	6	<p>7. Навчальні завдання: Обґрунтування певного проекту місцевого економічного розвитку громади (міста, селища, села).</p> <p>8. Тести до теми.</p>	12
--	---	--	---	---	----

Розділ 5. Система оцінювання знань студентів

Таблиця 5.1 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-4). Виконання навчальних завдань (20 балів); тестування (10 балів); поточна модульна робота (10 балів)	40
Модуль 2 (теми 5-8). Виконання навчальних завдань (20 балів); тестування (10 балів); поточна модульна робота (10 балів)	40
Підсумковий контроль: підсумкове тестування	20
Разом	100

Таблиця 5.2 – Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	10
2. Науково-дослідна	1. Участь у наукових гуртках	10
	2. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	20

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 7. Інформаційні джерела

Основні

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 5 лютого 2015 року № 156-VIII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
3. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97>
4. Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Полтавської області : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 р. № 721-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-viznachennya-administrativnih-a721r>
5. Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад : Закон України від 16 квітня 2020 року № 562-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/562-20>
6. Про Державний земельний кадастр : Закон України від 07.07.2011 №3613-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>
7. Про основи містобудування : Закон України від 16.11.1992 № 2780-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>
8. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>

9. Про утворення та ліквідацію районів : Постанова Верховної Ради України від 17 липня 2020 року №807-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20>
10. Економіка територій і територіальних громад (поглиблений рівень): дистанційний курс / Укладач Перебийніс В.І. URL <http://www2.el.puet.edu.ua/wk/course/view.php?id=2220>
11. Джаман М.О. Теорія економіки регіонів : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 384 с.
12. Методологія стратегічного планування розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. URL: https://surdp.eu/uploads/files/SP_OTG_Methodology_UA.pdf
13. Місцевий економічний розвиток і місцева демократія: діалоги зі стейкхолдерами: Путівник для лідерів громад : Упорядник С. Панцир. Київ : Юстон, 2020. 128 с.
14. Як розробити комплексний план громади: посібник для професіоналів / Н. Богачова, В. Діденко, К. Дубова, М. Дударенко та ін.; під заг. керівництвом С. Кубаха. Київ : 2022. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/818>
15. Офіційний сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
16. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України [Електронний ресурс]. URL: <https://mtu.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Всеукраїнської асоціації громад [Електронний ресурс]. URL: <https://communities.org.ua/>
19. Офіційний сайт Департаменту економічного розвитку, торгівлі та залучення інвестицій Полтавської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. URL: <https://economy.poda.gov.ua/?categoryId=9607>

20. Офіційний сайт Головного управління статистики в Полтавській області [Електронний ресурс]. URL: <https://www.pl.ukrstat.gov.ua/>

21. Розвиток сільських територій : Офіційний сайт Департаменту агропромислового розвитку Полтавської обласної державної адміністрації. URL: <http://apk.adm-pl.gov.ua/storinka/rozvitok-silskih-teritoriy>

Додаткові

22. Децентралізація в Україні [Електронний ресурс]. URL: <https://decentralization.gov.ua/>

23. Іванов С. В., Рогоза М. Є., Перебийніс В. І. Концепція соціальної держави як теоретична база розвитку сільських територій. Економічний вісник Донбасу. 2016. №1 (43). С. 51-55.

24. Ксьонжик І. В., Потравка Л. О., Замковий В. М. Соціально-економічний розвиток територіальних громад в Україні в контексті децентралізації. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. №5. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/5.pdf

25. Перебийніс В. І., Гавриш В. І., Перебийніс Ю. В. Державне регулювання соціально-економічного розвитку сільських територій. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі: Серія «Економічні науки». 2014. №1. С. 79-84.

26. Перебийніс В. І., Рогоза М. Є. Сучасні проблеми розвитку територій і територіальних громад. Нова стратегія регіонального розвитку України: шлях до майбутнього: Матеріали XI Пленуму Правління Спілки економістів України. Київ : СЕУ, 2019. С. 253 – 259.

27. Струк Н. П. Особливості забезпечення економічної спроможності територіальних громад України в умовах воєнного стану. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2023, № 7. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-05-01>

28. Ткачук В.А. Розвиток сільських територій в умовах соціально-економічних трансформацій та людиноцентризму: теорія та практика : монографія. Київ : ЦП „Компринт”, 2017. 372 с.

29. Dobrianska N. A., Vechtomova H. V., Dobrianskyi R. A. United territorial community as a subject of strategic territory development planning. Economic journal Odessa polytechnic university, 2021, №2(16). p.49-59.

30. Rogoza Mykola, Perebyynis Vasyl, Verhal Kseniia. Cooperation and integration processes and models in context of development of branches of economy and territories. Virtual Economics, Vol 2 No 1 (2019), p. 49-63. URL: <https://virtual-economics.eu/index.php/VE/issue/view/2>

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

Для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Економіка територій і територіальних громад (поглиблений рівень)» може використовуватися пакет програмних продуктів Microsoft Office, зокрема, Microsoft Office Word для підготовки відповідей на ситуаційні завдання та Microsoft Office PowerPoint для підготовки презентацій з питань для обговорення та тих, що виносяться на самостійне вивчення.